

Jumalateenistus Nõos P, 21.03.21 kell 11.00, *Judica*

Lektsioonid: Js 29:13–16; 1Pt 2:4–10

Pihikõne: Mt 26:41

Jutlus: Mk 12:1–12

Laulud: 78 (1–5); 96 (7)* (1–4, 5); 367 (1–2); 80 (1–4)

*“Paastuaja laululeht rütmiseeritud koraalidega“ (EELK lauluraamatukomisjoni prooviväljaanne nr 2, 2021; sulgudeta number KLPR-i järgi, sulgudes number laululehe järgi)

Ja Jeesus hakkas neile mõistu rääkima: „Üks inimene istutas viinamäe ja piiras aiaga ja õõnestas kaljusse surutõrre ja ehitas valvetorni. Siis ta andis selle rentnike kätte ning reisis võõrsile. Ja parajal ajal läkitas ta sulase rentnike juurde, et see võtaks rentnike käest vastu andami viinamäe viljast. Rentnikud võtsid aga sulase kinni, peksid teda ja saatsid minema tühjade kätega. Ja taas läkitas ta nende juurde teise sulase. Sellele nad löid pähe ja teotasid teda. Ja ta läkitas veel teise ja tolle nad tapsid, ja paljusid teisi; mõnda nad peksid, mõne aga tapsid. Üks oli tal veel, tema armas poeg. Lõpuks ta läkitas nende juurde poja, mõeldes: „Ehk nad häbenevad mu poega!?” Need rentnikud aga rääkisid omavahel: „Tema ongi see pärija. Läki, tapame ta ära, ja pärand saab meile!” Ja nad võtsid ta kinni, tapsid ta ära ja viskasid viinamäelt välja. Mida teeb viinamäe isand? Ta tuleb ja hukkab need rentnikud ja annab viinamäe teiste kätte. Kas te pole lugenud seda kirjakohta: Kivi, mille ehitajad tunnistasid kõlbmatuks – seesama on saanud nurgakiviks!? See tuli Issandalt ja on imeasi meie silmis.” Ja nad otsisid võimalust teda kinni võtta, ent kartsid rahvahulka. Nad ju mõistsid, et Jeesus oli selle tähendamissõna rääkinud nende kohta. Ja nad läksid ära, jättes ta sinnapaika.

Tänases kirjakohas kuulnud tähendamissõna kõneleb Jeesus Jeruusalemma templis ülempreestreile ja vanemaile, arvatavasti vastuseks küsimusele eelmises peatükis, Mk 11:28: „Millise meelevallaga sa seda kõike teed? Või kes on andnud sulle selle meelevalla, et sa seda teed?” „Selle“ all mõtlevad siis ülempreestrid ja vanemad arvatavasti Jeesuse tegu päev varem Jeruusalemma templis, kust ta ajas välja kaubitsejad, ja võib-olla ka seda, et Jeesus õpetas nagu juudi rabi omamata selleks n-ö litsentsi, vastavat kvalifikatsiooni.

Jeesus, nagu teame, vastas ülempreestreile ja vanemaile vastaküsimusega Ristija Johannese ristimise kohta, millele need ei osanud vastata ja mille peale Jeesus samuti keeldus nende küsimusele vastamast.

Kuid tänase kirjakahana ette loetud tähendamissõna on, näib, Jeesusel siiski mõeldud vastusena. Sest ülempreestrite ja vanemate küsimus oli ju tegelikult asjakohane, ehkki esitatud pahatahtlikus toonis. Ning Jeesus tahtis sellele vastata mitte otsesõnu, vaid – nagu tal Jumala riigist rääkides ikka kombeks oli – tähendamissõna abil.

Niisiis kõneleb tänane tähendamissõna meile sellest, milline meelevald on Jeesusel ja kes talle selle on andnud. Vaadelgem siis, kuidas võiks seda tähendamissõna tõlgendada.

Tähendamissõnas nimetatud viinamäe omanik on muidugi Jumal ja tema istutatud viinamägi on Jumala riik maa peal. VT annab meile teada, et kõigepealt rajas Jumal oma maapealse riigi Palestiinasse, maale, mis mis piima ja mett voolab. Arheoloogias nimetatakse seda ala osaks „viljakast poolkuust“, oasilikust piirkonnast Lääne-Aasias ning ta asub Vahemere ja Jordani jõe vahel, meenutades tõepoolest aeda, mis on ümbritseva eest taraga piiratud.

Rentnikud selles loos on siis Iisraeli rahvas. Ja kui küsida, mida tähendab see, et viinamäe omanik ehk Jumal reisis võõrsile, siis võiks vastata, et pärast kõrberännakut Töötatud maale, mil Jumal saatis oma rahvast õöl ja päeval, tõmbus ta rahva päralt jõudes justkui eemale, et vaadata, kuidas tema väljavalitud rahvas nüüd Moosese seaduste järgi elades hakkama saab.

Nagu VT-st loeme, polnud hakkamasaamine just kõige eeskujulikum. Ja viinamäe omanik hakkas siis saatma rentnike juurde oma esindajaid, jumalamehi ja prohveteid, et saada rentnike käest „saaki“, Jumalale meelepärast, Teda austavat ja ligimest armastavat eluviisi.

Ja nagu samuti VT-st loeme, ei käinud jumalameeste ja prohvetite käsi vanas Iisraelis sugugi hästi.

Inimesed polnud huvitatud kuulama seda, mida Jumal neilt nõuab, ja veel vähem, seda täitma. Ning nad talitasid jumalameeste ja prohvetitega nagu nendega, kes tuletavad patusele meelde tema pattu: nad kiusasid, peksid ja tapsid neid mehi. Peale selle ei andnud nad neile saadikuile mingit alust viia viinamäe omanikule ehk Jumalale häid sõnumeid oma rahva käitumisest.

Ja nüüd, kui viinamäe omanik oli korduvalt püüdnud rentnikelt talle kuuluvat vilja – au ja austust Jumalale, mis väljendub tema käskude järgi elamises – kätte saada ning tema saadikud polnud suutnud edu saavutada, siis saatis ta rentnike juurde oma armsa Poja Jeesus Kristuse.

Paneme tähele, millele viinamäe omanik selle teoga lootis: ta püüdis koputada rentnike südametunnistusele, muutes ametliku rendisuhte isiklikuks emotsionaalseks suhteks. Võib-olla mõtles ta umbes nii: kui nad ei austa ametiisikuid, kelle vahekord rendileandjaga tundub rentnikele justkui formaalne, siis ehk austavad nad rendileandja poega, kelle suhe oma isaga on ju armastussuhe ja võiks rentnike kui ehk samuti lapsevanemate südameid pehmendada.

Sellega näeme, et viinamäe omanik, Jumal oli Iisraeli rahva vastu väga pikameelne ja armastav. Mõni maine valitseja oleks juba ammu rentnikud hävitanud (mõelgem kasvõi ajendeile, mis on vallandanud suuri sõdu, nt I ms vallandanud atendaat Austria ertshertsogi ja Austria-Ungari troonipärijale Franz Ferdinandile). Kuid Jumal lootis pärast oma esindajate julma ja alandavat kohtlemist ikka veel soodsale tulemusele.

Siinkohal vastabki Jeesus tegelikult oma vestluspartnerite, ülempreestrite ja vanemate küsimusele, millise meelevallaga Jeesus seda teeb ja kes on talle selle meelevalla andnud: Jeesus on nimelt Jumala erisaadik, Tema armas ja ainusündinud Poeg. Poja meelevall on Isa meelevall.

Kui aga vaatame edasi, mida Jeesuse tähendamissõnas viinamäe rentnikud nüüd teevad, siis näeme oma rumaluses, ignorantuses ja empaatia puudumises jahmatavat reaktsiooni: rentnikud vilistavad Isa ja Poja vahelisele emotsionaalsele armastussuhtele ja näevad ainult Poja kui pärija staatust.

Seepärast tundub, et viha, mis valdas viinamäe rentnikku, nähes oma poja julma tapmist ja tema laiba rüvetamist, oli kahekordne rentnike kõva, armastusest südame pärast. Jumal oli oma loodud inimesesse suhtunud suure armastusega, kuid vastu ei saanud ta armastust mitte karvavõrdki!

Jeesuse tähendamissõna läheb edasi sellega, et viinamäe isand tuleb ja hukkab vääritud ja julmad rentnikud ning annab viinamäe teistele rentnikele. Ajaloost teame, et Iisraeli rahvas tõepoolest kaotas oma maa Palestiinas ja seal kinnitasid kanda teised rahvad.

Kuid Jeesus lõpetab oma tähendamissõna siiski lootusrikkalt. Ta tsiteerib Psalmi 118: „Kivi, mille hoonehitajad ära põlgasid, on saanud nurgakiviks. Issanda käest on see tulnud, see on imeasi meie silmis.“ Kui ajaloo läks Iisraeli rahval halvasti, siis igavikus on neil veel lootust. Ja mitte ainult neil, vaid ka uutel viinamäe rentnikel. Enamgi veel, lootust on kõigil, kes tunnistavad Jumala Poja, Issanda Jeesuse Kristuse nurgakiviks Jumala igavesele kuningriigile, mis on rajatud juba siia maailma, kuid mis kestab igavesti!

Tänase pühapäeva teema on kirikukalendri järgi „Kannatuse pühapäev“. Kas pole nii, et selle tähendamissõna ja sellele lisatud lootusrikka lõpu kontrast näitabki Jumala ja Jeesus Kristuse kannatuse suurust?

Jumal, kes on kogenud oma loodud inimeste karjuvat ülekohut enda ja oma armsa Poja vastu, andestab inimestele veelkord ja koguni nii, et kingib kõigile Pojasse uskujaile pääste oma viha käest. Kas see võis olla Jumalale kerge otsus? Ei usu.

Ja Jeesus Kristus, teades, et Iisraeli ülempreestrid ja vanemad tahavad teda tappa, annab oma tapjaile siiski võimaluse sellest süüst vabaks saada, uskudes Jeesus Kristusesse. Milline alandlik kannatus sellise teo taga võib olla!

Niisiis, kannatas Isa ja kannatas Poeg, et inimsugu saaks võimaluse armastada. Ja see võimalus armastada tuli inimsoole Püha Vaimu kaudu. Püha Vaim suudab viinamäe julmade ja kainelt omakasu arvestavate rentnike südameis lõkkele puhuda armastuse ligimese ja Jumala, Jumala Poja vastu. Muidu pole see võimalik.

Võib tunduda, et Jeesuse tähendamissõna, mida vaatlesime, käib otsesõnu Iisraeli rahva kohta ja selline tunne polegi vale. Kuid sellest on vähe: tähendamissõna viinamäe rentnikest käib kõigil aegadel kõigi inimeste kohta, kes, sündinud siia maailma, saanud Jumalalt anded ja ülesanded ning koha selles maailmas, unustavad oma armastava Heategija ning hakkavad kaalutlema kiretult ja

kainelt, kuidas sellest elust ja sellest maailmast võimalikult palju kasu saada.

Kuid Jeesus küsib Mt 16:26: „Sest mis kasu on inimesel, kui ta võidaks terve maailma, oma hingele teeks aga kahju? Või mis oleks inimesel anda ära oma hinge lunahinnaks?“ Ja see retooriline küsimus võimaldab usus Jumalasse vastata vaid ühtmoodi: inimene peab hoidma oma hinge, sest tal pole võimalik seda mitte millegagi tagasi osta. Hinge saab aga hoida ainult usus Jeesus Kristusesse! Aamen.